

Diogena, (5) pitanja za ponavljanje su formulirana tako da se Diogen jasno pokazuje kao danas itekako relevantan filozof (primjerice po pitanju javnoga angažmana filozofa kao kritičara društva, a ne kao intelektualnoga manekena ili priljepka političke ideologije), (6) mnemo–Diogen vrlo je pregledan i jasan i (7) izdvojene su važne Diogenove misli.

Ono što možda nije dovoljno istaknuto, a što se suvremenomu čovjeku može činiti nadasve dvojbena, Diogenov je uspjeh u uravnoteženju privatnoga asketizma, minimalizma i nastojanja k vrlomu životu s jedne strane te javnoga nelicemjerja i hrabre kritike i najvećih autoriteta i moćnika tadašnjega svijeta sve do granice ruganja, cinizma, ironije i vica (danas filozofi tako ne postupaju prema najvećim svjetskim autoritetima i moćnicima, a njihovu ulogu preuzeli su mahom svjetski novinari i kolumnisti svjetskoga glasa, pri čemu među njima dakako nema tuzemnih). Ta ravnoteža nešto je što možda čudi suvremenoga čovjeka, ali možda baš za time i teži. Kako god bilo, sasvim je jasno zašto Diogen nikad nije osnovao školu niti imao istinske nasljednike svojega asketizma vrline i cinizma javnoga angažmana (slično kao Wittgenstein), tj. zato što se uvijek radi o “malo dobrih ljudi”. Na koncu, ono što povezuje Heraklita i Diogena u antici, a kasnije i možda kratak niz kasnijih filozofa, vrlo je rijetka sklonost humoru, vicu i šali. Smijeh i sklonost vicu na koncu bi se mogli pokazati posljednjim vidom ljudskosti koje dosad nisu pokazivale životinje, a zasad još uvijek ne pokazuju napredni strojevi.

Zaključno govoreći, knjiga Stjepana Mihovila Blaževića *12 pisama: Pedagoško–didaktički pristup filozofiji* ima mnoge prednosti uvoda u filozofiju koje nemaju uvodi tuzemnih autora (kako opći uvodi, tako i stručni i udžbenici), a među kojima treba istaknuti vrlo minimalistički autorski pristup i njemu skoro ravno-

mjeran pedagoško–didaktički dio i dio koji se tiče izvornih tekstova filozofa.

Knjiga je pogodna prije svega za nestručnjake svih uzrasta i vrsta koji ne poznaju filozofiju ili su ju zaboravili iz davnih srednjoškolskih dana, zatim za učenike srednjih škola koje se još uvijek neutemeljeno uvjerava kako je filozofija povijest filozofije, za što nema konkluzivnih argumenata, ali i za bruceše filozofije kojima metode Blaževićeve knjige mogu pomoći kako bi se snašli u filozofskim, kako je pisao Wittgenstein, “čudima džungle”, iz koje vrebaju stotine filozofa iz svakoga doba i zapećka Zemlje.

Kristijan Krkač i Martina Matišić

Anto Mišić (ur.), *P. Predrag Belić: Isusovci i Južni Slaveni u XVI. stoljeću: Prinos etiologiji ekumenske problematike na slavenskom Balkanu: Prvo doba: 1546.–1597.* Zagreb: Filozofsko–teološki Institut Družbe Isusove, 2019, 229 str.

U izdanju Filozofsko–teološkoga Instituta Družbe Isusove (u sklopu religijskoga niza kao devetnaesta knjiga) 2019. objavljena je knjiga, odnosno dijelovi doktorske disertacije Predraga Belića, koje je uredio Anto Mišić. Knjiga je nastala povodom stote obljetnice od rođenja isusovca, povjesničara i teologa Predraga Belića. Navedena knjiga sadržajno se sastoji od predgovora (Anto Mišić), bibliografije, kratica, dvije velike cjeline (razdoblja) doktorske disertacije (svaka cjelina ima dva poglavlja), sadržaja cijele disertacije i pogovora (Ivan Koprek).

U predgovoru Anto Mišić objašnjava kako je u navedenoj knjizi sadržan samo dio iz doktorske disertacije Predraga Belića, jer disertacija nije nikada tehnički dovršena. Od predvidenih sedam poglavlja dovršena su četiri, sadržana u prvom svesku, a preostala su tri poglavlja, odnosno drugi svezak,

predana arhivu Orijentalnoga instituta. Upravo je Predrag Belić u doktorskoj disertaciji obradio razdoblje od pedeset godina djelovanja Družbe Isusove na kulturološkom području Balkana (1546.–1597.) prije osnivanja kolegija, odnosno odgojno–obrazovnih institucija Družbe Isusove.

Prva cjelina, koja se sastoji od dva poglavlja odnosi se na veze između isusovaca i Južnih Slavena u vrijeme zasjedanja Tridentinuma i za uprave prve trojice generala Družbe Isusove (1546.–1573.). U prvom poglavlju autor objašnjava stanje u slavenskim zemljama i zašto katolicizam u tim krajevima očekuje pomoć od Družbe Isusove. U drugom poglavlju iznosi podatke o južnoslavenskim korifejima reformacije u borbi s isusovcima. Već navedeno prvo poglavlje u pet tematskih cjelina opisuje prvi kontakt Južnih Slavena i Družbe Isusove. Prema doktorskoj disertaciji poglavlje započinje odbijanjem isusovca Klaudija Jaya da postane biskup u Trstu, zatim ulogom kolegija Germanicum u odgoju klera, dolaskom prvih isusovaca u Sloveniju i pokušajima da se osnuje kolegij. Drugo poglavlje sastoji se od tri cjeline. Zapčinje opisom djelovanja nekadašnjega katoličkoga biskupa Paola Vergeria, a nastavlja se opisom utjecaja Matije Vlačića Ilirika i drugih protestantskih teologa na južnoslavenske zemlje.

Drugo razdoblje, koje se također sastoji od dva poglavlja, opisuje provođenje tridentskih dekreta preko apostolskih vizitacija i pokušaj da se za Južne Slavene osnuju isusovački kolegiji (1573.–1597.) Prvo poglavlje iznosi odnos prema pravoslavnom i islamskom svijetu, a u drugom poglavlju autor opisuje susret isusovaca s kršćansko–slavenskim istokom. U četiri tematske cjeline prvoga poglavlja autor opisuje nakanu pape Grgur XIII., koji je poslao Družbu Isusovu na Balkan. Nadalje, na-

vedeni dio poglavlja opisuje stanje društva i kulture stanovništva (katoličkoga i pravoslavnoga) na koji su naišli misionari Družbe Isusove. Predrag Belić iznosi podatke misionarenja za područje Dubrovnika, Trebinja, južne Srbije i “mletačke” Albanije. Drugo poglavlje u četiri tematske cjeline opisuje djelovanje misionara Družbe Isusove u krajevima turskoga Balkana, posebno se autor u jednoj od tematskih cjelina osvrće na pastoral isusovaca u Carigradu.

Doktorska disertacija Predraga Belića predstavlja važan doprinos shvaćanju određenih dijelova crkvene povijesti 16. stoljeća na području balkanskoga poluotoka i misionarskoga djelovanja Družbe Isusove među Južnim Slavenima. Stoga smatram da navedena doktorska disertacija predstavlja veliki doprinos za daljnja teološka i povijesna istraživanja djelovanja Družbe Isusove među Južnim Slavenima.

Ivan Božić

Daniel Patafta, *Franjevačko 13. stoljeće: Povijest, teologija, duhovnost*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2018, 465 str.

Daniel Patafta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu predaje kolegije iz povijesti Crkve, a u novije vrijeme posebno istražuje srednjovjekovnu povijest Crkve s naglaskom na početke Franjevačkoga reda. Roden je u Rijeci 11. svibnja 1980. godine. Akademski stupanj magistra znanosti iz znanstvenoga područja humanističkih znanosti, znanstvenoga polja povijest stekao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2007. godine, a doktorsku disertaciju obranio je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2016. godine. Član je Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Zagrebu. Autor je većega broja znanstvenih radova iz